

Vabariigi Valitsuse 24. aprilli 2014. aasta määruse nr 60 „Huvide deklaratsioonide registri põhimäärus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 24. aprilli 2014. aasta määrust nr 60 „Huvide deklaratsioonide registri põhimäärus“ (edaspidi *põhimäärus*) ning nähakse ette, et ministeerium või Riigikantselei peab avalikustama andmed isiku kohta, kes täidab ministri juures nõustavaid ülesandeid kuni ministri volituste lõppemiseni. Samuti välistatakse muudatuse kohaselt julgeolekuasutuse juhi deklaratsiooni avalikustamine.

Määrus jõustub üldises korras.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja sellele lisatud seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakonna karistusõiguse ja -menetluse talituse nõunik Einar Hillep (einar.hillep@just.ee; 620 8222). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Taima Kiisverk (taima.kiisverk@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punkt 1 (põhimääruse § 9 lõike 2 täiendamine)

Korruptsioonivastase seaduse (KVS) § 12 kohaselt avaldab selleks kohustatud ametiisik (edaspidi *deklarant*) deklaratsiooniga andmed temale kuuluva vara ja muude asjaolude kohta eesmärgiga teadvustada deklarandi ametikohustuste täitmist mõjutada võivad huvid ning muuta need kontrollitavaks. Deklaratsioon esitatakse nelja kuu jooksul ametisse asumisest või deklaratsiooni esitamise kohustuse tekkimisest arvates ning edaspidi iga aasta 31. maiks. Kalendriaasta jooksul ei pea deklarant esitama rohkem kui ühe deklaratsiooni ka juhul, kui ta asub uuele ametikohale. Ametikohaks loetakse seda positsiooni, millega kaasneb deklareerimise kohustus.

Riigikogu menetluses on korruptsioonivastase seaduse muutmise seaduse (GRECO soovitude täitmine ja julgeolekuasutuste juhtide huvide deklaratsioonide avalikkuse piiramine) eelnõu 323SE¹. Eelnõuga sätestatakse huvide deklaratsiooni esitamise kohustus ka ministri poliitilistele nõunikele ning piiratakse julgeolekuasutuse juhi huvide deklaratsiooni avalikustamist.

Põhimääruse § 2 kohaselt on registri asutamise ja pidamise eesmärk KVS alusel selleks kohustatud deklarandi andmete töötlemine eesmärgiga teadvustada deklarandi ametikohustuste täitmist mõjutada võivad huvid. Register võimaldab deklaratsioonide elektroonilist esitamist, hoidmist, haldamist, kontrollimist ja avalikustamist.

¹ [https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/011b1b2d-264b-4353-ab91-8c9d0584ae62/Korruptsioonivastase%20seaduse%20muutmise%20seadus%20\(GRECO%20soovitude%20t%C3%A4itmine%20ja%20julgeolekuasutuste%20juhtide%20huvide%20deklaratsioonide%20avalikkuse%20piiramine\)](https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/011b1b2d-264b-4353-ab91-8c9d0584ae62/Korruptsioonivastase%20seaduse%20muutmise%20seadus%20(GRECO%20soovitude%20t%C3%A4itmine%20ja%20julgeolekuasutuste%20juhtide%20huvide%20deklaratsioonide%20avalikkuse%20piiramine))

Seaduseelnõu 323SE täiendab KVS § 13 (deklaratsiooni esitamine ja haldamine) lõike 1 punkti 1 loetelu isikuga, kes täidab Vabariigi Valitsuse liikme juures nõustavaid ülesandeid kuni Vabariigi Valitsuse liikme volituste lõppemiseni.

Põhimääruse § 9 lõikes 2 on esitatud loetelu pädevatest asutustest, kes KVS § 13 lõike 1 punktis 1 nimetatud deklarantide korral peavad andmeid esitama. Eelnõus lisatakse nüüd vastavalt KVS §-s 13 tehtavale muudatusele põhimääruses toodud pädevate asutuste loetellu ka ministriumid ning Riigikantselei, kus ministri nõunikud töötavad. Neil ministriumitel või Riigikantseleil on kõige parem ülevaade, kes asutuses töötavad, ja neil on olemas registrisse kandmiseks vajalikud andmed.

Eelnõu punkt 2 (põhimääruse § 16 lõike 2 täiendamine)

Kehtiva KVS § 13 lg 1 p 1 kohaselt peavad julgeolekuasutuste (Välisluureamet ja Kaitsepolitseiamet – JAS § 5) juhid kui valitsusasutuse juhid esitama huvide deklaratsiooni. KVS § 16 lg 1 kohaselt need huvide deklaratsioonid avalikustatakse.

Seaduseelnõuga 323SE täiendatakse KVS § 16 lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „Julgeolekuasutuse juhi deklaratsiooni ei avalikustata.“ ning KVS § 16 lõiget 3 punktiga 3 sõnastuses: „deklaratsioonid, mida ei avalikustata.“.

Täiendustest tulenevalt ei avalikustata julgeolekuasutuse juhi huvide deklaratsiooni ning sealsed andmed on ainult asutusesiseseks kasutamiseks. Nimetatud muudatus kohaldub ka tagasiulatuvalt varasemate aastate huvide deklaratsioonide kohta. Seega alates seaduse jõustumisest ei ole enam avaliku teabena käsitatavad varasemad ega tulevased julgeolekuasutuste juhtide poolt esitatavad huvide deklaratsioonid.

Põhimääruse § 16 (deklaratsiooni andmete avalikkus) lõike 2 kohaselt avalikustatakse deklaratsiooni andmed selle kinnitamisel kolmeks aastaks. Avalikustatud deklaratsiooni on võimalik kontrollida ja sellega tutvuda.

KVS § 16 muudatused näevad ette julgeolekuasutuse juhi deklaratsiooni avaldamata jätmise. Sellest tulenevalt tuleb ka põhimääruse § 16 lõige 2 KVS-iga kooskõlla viia. Nii täiendatakse sätet kolmanda lausega, mille kohaselt julgeolekuasutuse juhi deklaratsiooni ei avalikustata.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Määruse mõjud on samasugused nagu juba kajastatud seaduseelnõu 323SE seletuskirjas ning seetõttu neid täiendavalt käesolevas seletuskirjas üle ei korrata.

6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid kulusi. Julgeolekuasutuste juhtide huvide deklaratsiooni avalikkuse eest piiramine ei eelda tingimata infosüsteemide arendust, vaid seda saab teha ka käsitsi (arvestades, et muudatus puudutab vaid kahte deklaratsiooni).

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Vastavalt haldusmenetluse seaduse² § 93 lõikele 2 hakkab määrus kehtima (jõustub) kolmandal päeval pärast kehtivas korras avaldamist.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks kõigile ministeeriumitele ja Riigikantseleile.

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019055>